

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MACIEJA SZPUNARA
przedstawiona w dniu 27 czerwca 2024 r.¹

Sprawa C-202/24 [Alchaster]¹

Minister for Justice and Equality
przeciwko
MA

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia)]

Odesłanie prejudycjalne – Umowa o handlu i współpracy między UE a Zjednoczonym Królestwem – Przekazywanie osób – Artykuł 49 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Zasada ustawowej określoności czynów zabronionych i kar – Zmiana systemu warunkowych zwolnień

I. Wprowadzenie

1. Rozpatrywany wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym pochodzi od Supreme Court (sądu najwyższego, Irlandia) i dotyczy wykładni, po pierwsze, Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej z jednej strony a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z drugiej strony (zwanej dalej „umową o handlu i współpracy”)², oraz po drugie, art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

2. Został on złożony w kontekście wykonania w Irlandii nakazu aresztowania wydanego przeciwko MA przez organ sądowy Zjednoczonego Królestwa w celu przeprowadzenia postępowania karnego. Sąd odsyłający pragnie ustalić, jakie obowiązki spoczywają na organie sądowym wykonującym nakaz aresztowania, w przypadku gdy osoba, której dotyczy nakaz, twierdzi, że organy państwa wydającego nakaz naruszają jej prawa podstawowe.

3. W niniejszej opinii przedstawię argumentację przemawiającą za tym, że choć jest tak, iż postanowienia umowy o handlu i współpracy dotyczące procedury przekazywania osób stanowią wyraz wysokiego stopnia zaufania żywionego przez Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo wzajemnie wobec swoich systemów prawnych, jak również tak, iż w pewnych okolicznościach

¹ Język oryginału: angielski.

¹ Niniejszej sprawie została nadana fikcyjna nazwa. Nie odpowiada ona rzeczywistej nazwie ani rzeczywistemu nazwisku żadnej ze stron postępowania.

² Dz.U. 2021, L 149, s. 10.

organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić wykonania nakazu aresztowania, to jednak w niniejszej sprawie brak jest powodów przemawiających za niewykonaniem nakazu aresztowania.

II. Ramy prawne

4. Umowa o handlu i współpracy stanowi umowę tworzącą stowarzyszenie, zawartą na podstawie art. 217 TFUE³ i art. 101 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej⁴. Po ustaniu początkowego tymczasowego jej stosowania, które trwało od dnia 1 stycznia 2021 r.⁵, weszła ona w życie w dniu 1 maja 2021 r., w następstwie jej ratyfikowania przez Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo⁶. Umowa ta składa się z siedmiu części⁷.

5. Artykuł 5 umowy o handlu i współpracy, który jest zatytułowany „Prawa prywatne” i znajduje się w tytule II⁸ części pierwszej⁹ umowy o handlu i współpracy, ma następujące brzmienie:

- „1. Bez uszczerbku dla art. SSC.67 protokołu w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz z wyjątkiem, w odniesieniu do Unii, części trzeciej niniejszej umowy żadnego z postanowień niniejszej umowy lub jakiegokolwiek umowy uzupełniającej nie interpretuje się jako przyznającego osobom praw lub nałożenia na nie obowiązków innych niż prawa i obowiązki powstałe między stronami na podstawie prawa międzynarodowego publicznego ani jako dopuszczającego bezpośrednie powoływanie się na niniejszą umowę lub jakąkolwiek umowę uzupełniającą w wewnętrznych systemach prawnych stron.
2. Strona nie przewiduje prawa do wniesienia na podstawie swojego prawa skargi przeciwko drugiej stronie na podstawie faktu, że druga strona działała z naruszeniem niniejszej umowy lub jakiegokolwiek umowy uzupełniającej”.
6. Część trzecia jest zatytułowana „Współpraca organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych”.

³ Decyzja Rady (UE) 2021/689 z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii umowy o handlu i współpracy oraz umowy między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie procedur bezpieczeństwa na potrzeby wymiany i ochrony informacji niejawnych (Dz.U. 2021, L 149, s. 2).

⁴ Decyzja Rady (Euratom) 2020/2253 z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie zatwierdzenia zawarcia przez Komisję Europejską Umowy między rządem Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej a Europejską Wspólnotą Energii Atomowej o współpracy w zakresie bezpiecznego i pokojowego wykorzystania energii jądrowej oraz zawarcia przez Komisję Europejską, w imieniu Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej, umowy o handlu i współpracy (Dz.U. 2020, L 444, s. 11).

⁵ Zobacz art. 783 ust. 2 umowy o handlu i współpracy.

⁶ Zobacz: art. 783 ust. 1 umowy o handlu i współpracy; zawiadomienie dotyczące wejścia w życie umowy o handlu i współpracy oraz umowy między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w sprawie procedur bezpieczeństwa na potrzeby wymiany i ochrony informacji niejawnych (Dz.U. 2021, L 149, s. 2540).

⁷ Dotyczą one postanowień wspólnych i instytucjonalnych (część pierwsza); handlu, transportu, rybołówstwa i innych uzgodnień (część druga); współpracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych (część trzecia); współpracy tematycznej (część czwarta); udziału w programach Unii, należytego zarządzania finansami oraz postanowień finansowych (część piąta); rozstrzygnięcia sporów oraz postanowień horyzontalnych (część szósta), a także postanowień końcowych (część siódma).

⁸ „Zasady interpretacji oraz definicje”.

⁹ „Postanowienia wspólne i instytucjonalne”.

7. Artykuł 524 umowy o handlu i współpracy, który znajduje się w tytule I¹⁰ części trzeciej i jest zatytułowany „Ochrona praw człowieka i podstawowych wolności”, stanowi:

- „1. Współpraca przewidziana w niniejszej części opiera się na długotrwałym poszanowaniu przez strony i państwa członkowskie demokracji i praworządności, ochronie praw podstawowych i wolności osób fizycznych, w tym na zasadach określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i w europejskiej Konwencji praw człowieka, oraz skutecznego włączenia do prawa krajowego praw i wolności określonych w tej konwencji.
2. Żadne z postanowień niniejszej części nie zmienia obowiązku poszanowania praw podstawowych i zasad prawnych odzwierciedlonych w szczególności w europejskiej konwencji praw człowieka oraz, w przypadku Unii i jej państw członkowskich, w [Karcie]”.

8. W tytule VII (art. 596–632), który jest zatytułowany „Przekazanie”, części trzeciej ustanowiono system przekazywania osób między państwami członkowskimi a Zjednoczonym Królestwem. Te postanowienia uzupełnia załącznik 43, w którym wymieniono informacje, jakie powinien zawierać nakaz aresztowania¹¹.

9. Artykuł 599 ust. 3 umowy o handlu i współpracy¹² brzmi:

„Z zastrzeżeniem art. 600, art. 601 ust. 1 lit. b)–h) oraz art. 602, 603 i 604 państwo nie może odmówić wykonania nakazu aresztowania wydanego w związku z następującym zachowaniem, w przypadku gdy takie zachowanie jest zagrożone karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy:

- a) zachowaniem jakiegokolwiek osoby, która przyczynia się do popełnienia przez grupę osób działających we wspólnym celu popełnienia jednego lub większej liczby przestępstw związanych z terroryzmem, o których mowa w art. 1 i 2 Europejskiej konwencji o zwalczaniu terroryzmu sporządzonej w Strasburgu w dniu 27 stycznia 1977 r. lub związanych z nielegalnym handlem środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi lub zabójstwem, poważnym uszkodzeniem ciała, uprowadzeniem, bezprawnym przetrzymywaniem, wzięciem zakładników lub zgwałceniem, nawet jeżeli osoba ta nie bierze udziału w rzeczywistym popełnieniu danego przestępstwa lub danych przestępstw; takie przyczynienie się musi być umyślne i dokonane ze świadomością, że udział przyczyni się do realizacji przestępczych działań grupy; lub
- b) terroryzmem zdefiniowanym w załączniku 45”.

10. Artykuł 604 lit. c) umowy o handlu i współpracy¹³ stanowi, że „jeżeli istnieją istotne podstawy, by sądzić, że występuje rzeczywiste ryzyko dla ochrony praw podstawowych osoby, której dotyczy nakaz, organ sądowy wykonujący nakaz, zanim podejmie decyzję o wykonaniu nakazu aresztowania, może w stosownych przypadkach wymagać dodatkowych gwarancji dotyczących traktowania osoby, której dotyczy nakaz, po jej przekazaniu”.

¹⁰ „Postanowienia ogólne”.

¹¹ Zgodnie z art. 778 ust. 2 lit. r) umowy o handlu i współpracy załącznik 43 stanowi integralną część tytułu VII części trzeciej. Zobacz także art. 606 umowy o handlu i współpracy, który dotyczy treści i formy nakazu aresztowania.

¹² Artykuł 599 umowy o handlu i współpracy jest zatytułowany „Zakres stosowania”.

¹³ Artykuł 604 umowy o handlu i współpracy jest zatytułowany „Gwarancje ze strony państwa wydającego nakaz udzielane w szczególnych przypadkach”.

III. Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

11. W dniu 26 listopada 2021 r. District Judge of the Magistrates' Courts of Northern Ireland (sędzia sądu pokoju dla Irlandii Północnej, Zjednoczone Królestwo) wydał przeciwko MA cztery nakazy aresztowania dotyczące czterech czynów zabronionych o charakterze terrorystycznym¹⁴, które miały zostać popełnione w okresie od dnia 18 lipca 2020 r. do dnia 20 lipca 2020 r.

12. Wyrokiem z dnia 24 października 2022 r. oraz postanowieniami z dnia 24 października 2022 r. i z dnia 7 listopada 2022 r. High Court (wysoki trybunał, Irlandia) zarządził przekazanie MA do Zjednoczonego Królestwa i odmówił uwzględnienia złożonego przezeń wniosku o przyjęcie środka odwoławczego do rozpoznania przez Court of Appeal (sąd apelacyjny, Irlandia).

13. Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2023 r. Supreme Court (sąd najwyższy) uwzględnił złożony przez MA wniosek o przyjęcie do rozpoznania środka odwoławczego od tego wyroku i tych postanowień High Court (wysokiego trybunału).

14. MA podnosi, że jego przekazanie jest niezgodne z zasadą ustawowej określoności czynów zabronionych i kar.

15. W tym względzie sąd odsyłający zauważa, że umowa o handlu i współpracy przewiduje, iż mechanizmy przekazywania osób znajdują zastosowanie w stosunkach między Zjednoczonym Królestwem a państwami członkowskimi. Jego zdaniem Zjednoczone Królestwo należy, na podstawie odpowiedniego ustawodawstwa irlandzkiego i decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW¹⁵, traktować tak, jak gdyby było ono państwem członkowskim.

16. Sąd odsyłający twierdzi, że gdyby MA został przekazany do Zjednoczonego Królestwa i gdyby wymierzono mu karę pozbawienia wolności, przysługujące mu prawo do warunkowego zwolnienia podlegałoby przepisom Zjednoczonego Królestwa, które zostały uchwalone już po tym, jak miało dojść do popełnienia czynów zabronionych, w związku z którymi toczy się wobec niego postępowanie karne.

17. Obowiązujący w Irlandii Północnej system warunkowych zwolnień został bowiem zmieniony ze skutkiem od dnia 30 kwietnia 2021 r. Przed tą zmianą osoba skazana za niektóre przestępstwa o charakterze terrorystycznym była uprawniona do automatycznego warunkowego zwolnienia po odbyciu połowy wymierzonej kary. Na gruncie systemu obowiązującego od tego dnia warunkowe zwolnienie takiej osoby podlega zatwierdzeniu przez wyspecjalizowany organ i może nastąpić dopiero wówczas, gdy dana osoba odbędzie dwie trzecie kary.

18. W tym względzie sąd odsyłający wskazuje, że Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej „ETPC”) odrzucił argument, zgodnie z którym retroaktywne zmiany dotyczące systemów zmniejszenia kary lub przedterminowego zwolnienia stanowią naruszenie art. 7 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „EKPC”). W wyroku w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii¹⁶ ETPC orzekł jednak, że środki podjęte podczas

¹⁴ Owymi czterema przestępstwami są: udział w organizacji wpisanej na listę organizacji zakazanych; kierowanie działaniami organizacji zamierzającej dokonywać aktów terrorystycznych; udział w związku przestępczym w celu kierowania działaniami organizacji zamierzającej dokonywać aktów terrorystycznych oraz przygotowanie do popełnienia aktów terrorystycznych.

¹⁵ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. 2002, L 190, s. 1), zmieniona decyzją ramową Rady 2009/299/WSiSW z dnia 26 lutego 2009 r. (Dz.U. 2009, L 81, s. 24) (zwana dalej „decyzją ramową 2002/584”).

¹⁶ Wyrok z dnia 21 października 2013 r. (CE:ECHR:2013:1021JUD004275009, zwany dalej „wyrokiem Del Río Prada”).

wykonywania kary mogą wpłynąć na jej zakres. Sąd odsyłający uważa zatem, że w celu rozstrzygnięcia sporu zawisłego w postępowaniu głównym należy ustalić, jakie dokładnie skutki wywołuje ten wyrok.

19. Sądy Zjednoczonego Królestwa badały zgodność przedmiotowych przepisów Zjednoczonego Królestwa z EKPC. I tak w wyroku z dnia 19 kwietnia 2023 r. Supreme Court (sąd najwyższy, Zjednoczone Królestwo) orzekł, że objęcie systemem przestępstw popełnionych przed dniem jego wejścia w życie nie jest niezgodne z art. 7 EKPC w zakresie, w jakim ów system jedynie zmienia sposób odbywania przez zainteresowane osoby kar pozbawienia wolności, natomiast nie wydłuża okresu tych kar.

20. W tym kontekście sąd odsyłający, przez wzgląd w szczególności na zapewniane przez system sądowy Zjednoczonego Królestwa gwarancje stosowania EKPC, o których istnieniu świadczy fakt, że nie wykazano jakichkolwiek uchybień systemowych, które sugerowałyby, iż w wypadku przekazania mogłoby dojść do rażącego naruszenia praw zagwarantowanych w EKPC, a także pozostawioną MA możliwość wniesienia skargi do ETPC, odrzucił przytoczony przez MA argument dotyczący ryzyka naruszenia tych praw.

21. Sąd ten zastanawia się jednak, czy do takiego samego wniosku można by dojść w odniesieniu do ryzyka naruszenia art. 49 ust. 1 Karty.

22. W tym względzie zwraca on uwagę, że w zakresie, w jakim art. 49 ust. 1 Karty odpowiada art. 7 EKPC, obu tym postanowieniom należy co do zasady, zgodnie z art. 52 ust. 3 Karty, nadać ten sam zakres. W związku z tym możliwe byłoby oparcie się, bez konieczności dalszej weryfikacji, na toku rozumowania przyjętym w odniesieniu do art. 7 EKPC. Sąd odsyłający zauważa jednak, że Trybunał Sprawiedliwości nie wypowiedział się jeszcze w przedmiocie skutków wywoływanych przez art. 49 Karty w przypadku, w którym dochodzi do zmiany przepisów o warunkowym zwolnieniu.

23. Ponadto, z uwagi na fakt, że państwo wykonujące nakaz jest zobowiązane przekazać osobę, której dotyczy nakaz, sąd odsyłający uważa, iż należy ocenić, czy państwo to jest właściwe do ustosunkowania się do argumentu opartego na niezgodności art. 49 ust. 1 Karty z przepisami dotyczącymi kar, które najpewniej zostaną zastosowane w państwie wydającym nakaz, jeżeli na tym ostatnim państwie nie spoczywa obowiązek przestrzegania postanowień Karty, w sytuacji, w której Trybunał ustanowił wysokie wymagania odnośnie do uwzględnienia ryzyka naruszenia praw podstawowych w państwie członkowskim wydającym nakaz.

24. Sąd odsyłający uważa zatem, że musi zwrócić się do Trybunału z pytaniem o kryteria, jakie powinien zastosować organ sądowy wykonujący nakaz, aby móc ocenić przestrzeganie w państwie wydającym nakaz zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar oraz istnienie ryzyka naruszenia tej zasady w okolicznościach, w których przekazaniu nie stoi na przeszkodzie ani konstytucja krajowa, ani EKPC.

25. W tych okolicznościach, postanowieniem z dnia 7 marca 2024 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 marca 2024 r., Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Jeżeli wnosi się, na podstawie [umowy o handlu i współpracy] (zawierającej przepisy [decyzji ramowej 2002/584]), o przekazanie osoby na potrzeby ścigania karnego przestępstw terrorystycznych, zaś osoba ta sprzeciwia się takiemu przekazaniu, ponieważ utrzymuje, iż będzie

ono naruszało art. 7 [EKPC] i art. 49 ust. 2 [Karty] z tego powodu, że wprowadzony został środek legislacyjny zmieniający część kary pozbawienia wolności, która musi zostać odbyta, oraz uzgodnienia dotyczące warunkowego zwolnienia, przyjęty po dacie, w której miało zostać popełnione zarzucane przestępstwo, w związku z którym wystąpiono o przekazanie osoby, a także jeżeli zachodzą następujące okoliczności:

- (i) państwo wzywające (w niniejszym przypadku – Zjednoczone Królestwo) jest stroną EKPC i wprowadza [EKPC] w życie w swoim prawie krajowym zgodnie z Human Rights Act 1998 (ustawą z 1998 r. o prawach człowieka);
- (ii) sądy Zjednoczonego Królestwa [w tym Supreme Court of the United Kingdom (sąd najwyższy Zjednoczonego Królestwa)] uznały, że zastosowanie przedmiotowego środka do osób pozbawionych wolności, które odbywają już karę wymierzoną przez sąd, jest zgodne z [EKPC];
- (iii) każdy, w tym taka osoba, jeżeli zostanie przekazana, może wnieść skargę do [ETPC];
- (iv) nie ma podstaw, aby sądzić, że jakiegokolwiek orzeczenie [ETPC] nie zostanie wykonane przez państwo wzywające;
- (v) [Supreme Court (sąd najwyższy)] jest w związku z tym przekonany, że nie zostało ustalone, iż przekazanie niesie za sobą rzeczywiste ryzyko naruszenia art. 7 [EKPC] lub konstytucji;
- (vi) nie sugeruje się, że przekazaniu stoi na przeszkodzie art. 19 Karty;
- (vii) art. 49 Karty nie ma zastosowania do procesu sądenia lub wymierzania kary;
- (viii) nie podniesiono, że występują powody, aby sądzić, iż istnieje jakakolwiek znacząca różnica w stosowaniu art. 7 [EKPC] oraz art. 49 Karty,

to czy sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu w rozumieniu art. 267 akapit trzeci TFUE, jest uprawniony do stwierdzenia, mając na uwadze art. 52 ust. 3 Karty oraz obowiązek zaufania w stosunkach między państwami członkowskimi i podmiotami zobowiązanymi do dokonania przekazania na podstawie postanowień dotyczących [europejskiego nakazu aresztowania] [i na podstawie] umowy o handlu i współpracy, iż osoba, której dotyczy wnioski, nie wykazała, że istnieje jakiegokolwiek rzeczywiste ryzyko, iż jej przekazanie stanowiłoby naruszenie art. 49 ust. 2 Karty, czy też taki sąd jest zobowiązany przeprowadzić dalsze badanie, a jeżeli tak, to jaki jest charakter i zakres takiego badania?”.

IV. Postępowanie przed Trybunałem

26. Supreme Court (sąd najwyższy), odrębnym pismem z dnia 25 marca 2024 r., złożył wniosek o zastosowanie w niniejszej sprawie trybu przyspieszonego, przewidzianego w art. 105 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości.

27. Artykuł 105 § 1 regulaminu postępowania stanowi, że na wniosek sądu odsyłającego lub w wyjątkowych przypadkach z urzędu prezes Trybunału może postanowić, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, o rozpatrzeniu odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym, jeżeli charakter sprawy wymaga niezwłocznego

rozstrzygnięcia¹⁷.

28. W dniu 22 kwietnia 2024 r. prezes Trybunału postanowił, po zapoznaniu się ze stanowiskiem sędziego sprawozdawcy i rzecznika generalnego, uwzględnić złożony przez sąd odsyłający wniosek o rozpatrzenie odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym, zgodnie z art. 105 § 1 regulaminu postępowania. W uzasadnieniu swojej decyzji prezes Trybunału podał, że sąd odsyłający zadał pytanie w sprawie dotyczącej osoby pozbawionej wolności w rozumieniu art. 267 akapit czwarty TFUE. Ponadto odpowiedź na to pytanie może, w świetle jego charakteru oraz okoliczności, w jakich zostało zadane, mieć wpływ na dalsze stosowanie środka detencyjnego wobec zainteresowanej osoby¹⁸.

29. Prezes Trybunału określił termin do przedstawienia uwag na piśmie na dzień 7 maja 2024 r. Zgodnie z art. 105 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem data rozprawy została wyznaczona na dzień 4 czerwca 2024 r.

30. Uwagi na piśmie zostały przedstawione przez strony w postępowaniu głównym, rząd węgierski, Komisję Europejską i rząd Zjednoczonego Królestwa¹⁹. W rozprawie, która odbyła się w dniu 4 czerwca 2024 r., wzięli udział wszyscy uczestnicy z wyjątkiem rządu węgierskiego.

V. Ocena

31. Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy organy sądowe państwa członkowskiego mogą odmówić wykonania nakazu aresztowania wydanego na podstawie umowy o handlu i współpracy przez organ sądowy w Zjednoczonym Królestwie w celu prowadzenia ścigania karnego z tej przyczyny, że może wystąpić ryzyko naruszenia art. 49 ust. 1 Karty, gdyż osoba, której dotyczy nakaz, będzie, w przypadku wydania wobec niej wyroku skazującego, podlegała systemowi warunkowych zwolnień surowszemu niż ten, który obowiązywał w chwili, w której miał zostać popełniony zarzucany jej czyn zabroniony. Sąd odsyłający zwraca się również o wytyczne w przedmiocie charakteru i zakresu kontroli, jakiej należy dokonać przed wydaniem, z tej przyczyny, orzeczenia o odmowie wykonania rozpatrywanego nakazu aresztowania.

¹⁷ Ponadto jeżeli w sprawie pojawiają się poważne wątpliwości co do zasadniczych kwestii związanych z konstytucyjnym prawem krajowym oraz z prawem Unii, może okazać się konieczne, w świetle szczególnych okoliczności takiej sprawy, niezwłoczne jej rozstrzygnięcie. Zobacz postanowienie prezesa Trybunału z dnia 19 października 2018 r., Wightman i in., C-621/18, EU:C:2018:851, pkt 10 i przytoczone tam orzecznictwo.

¹⁸ Zobacz postanowienie prezesa Trybunału z dnia 22 kwietnia 2024 r., Alchaster, C-202/24, EU:C:2024:343, pkt 7.

¹⁹ Przysługujące Zjednoczonemu Królestwu prawo do interwencji i uczestnictwa w postępowaniu zostało uregulowane w art. 90 ust. 1 umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz.U. 2020, L 29, s. 7; zwaną dalej „umową o wystąpieniu”), zatwierdzonej przez Radę Unii Europejskiej w imieniu Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej decyzją Rady (UE) 2020/135 z dnia 30 stycznia 2020 r. (Dz.U. 2020, L 29, s. 1). Zgodnie z art. 90 ust. 1 umowy o wystąpieniu dopóki nie zostaną wydane przez Trybunał wyroki i postanowienia kończące postępowanie w sprawie we wszystkich postępowaniach i w odniesieniu do wszystkich wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, o których mowa w art. 86 [dotyczącym spraw zawisłych przed Trybunałem], Zjednoczone Królestwo może wstąpić w charakterze interwenienta do sprawy w taki sam sposób jak państwo członkowskie lub, w przypadku spraw wniesionych do Trybunału zgodnie z art. 267 TFUE, uczestniczyć w postępowaniu przed Trybunałem w taki sam sposób jak państwo członkowskie. W tym okresie sekretarz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej powiadamia Zjednoczone Królestwo, w tym samym czasie i w ten sam sposób jak państwa członkowskie, o wszelkich sprawach skierowanych do Trybunału przez sąd państwa członkowskiego w celu uzyskania orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Ponieważ nadal istnieją sprawy zawisłe w rozumieniu art. 86 umowy o wystąpieniu, Zjednoczonemu Królestwu przysługuje prawo do wstąpienia w charakterze interwenienta do niniejszej sprawy.

A. Uwagi wstępne

1. Umowa o handlu i współpracy oraz Karta jako prawo właściwe

32. Aby udzielić odpowiedzi na pytanie, najpierw rozstrzygnę, jakim normom prawnym podlega niniejsza sprawa, oraz – co ma zasadnicze znaczenie – jaki punkt odniesienia powinno się przyjąć przy dokonywaniu wykładni oraz orzekaniu, po czym przejdę do kwestii merytorycznej, która dotyczy tego, jakie wymogi normy te nakładają na organ sądowy wykonujący nakaz²⁰.

33. Ponieważ cztery nakazy aresztowania²¹ zostały wydane już po wejściu w życie umowy o handlu i współpracy, niniejsza sprawa podlega postanowieniom tej umowy. W tym względzie pragnę zauważyć, że – wbrew temu, co twierdzi sąd odsyłający – zastosowania *nie* znajduje decyzja ramowa 2002/584. Ta decyzja ramowa, po pierwsze, miała zastosowanie przed wystąpieniem Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej²²; po drugie, miała nadal zastosowanie w następującym po tym wystąpieniu okresie przejściowym²³; oraz po trzecie, po jego zakończeniu przestała mieć zastosowanie w odniesieniu do Zjednoczonego Królestwa.

34. Zastosowanie znajduje ponadto Karta. Niniejsza sprawa wchodzi w zakres stosowania prawa Unii w rozumieniu art. 51 ust. 1 Karty, gdyż dotyczy ona wykładni umowy o handlu i współpracy. Ponieważ pytanie prejudycjalne zadane przez sąd krajowy odnosi się do obowiązków (wykonującego nakaz) organu sądowego państwa członkowskiego Unii, organ ten powinien, gdy działa w zakresie prawa Unii, przestrzegać wymogów ustanowionych w Karcie.

2. Wyważenie wzajemnego zaufania oraz ochrony praw podstawowych

a) Uwagi ogólne

35. W obrębie każdego systemu transgranicznego przekazywania osób i wykonywania nakazów aresztowania ujawniają się pozornie sprzeczne interesy, które – jeżeli system ten ma działać – należy ze sobą pogodzić. Z jednej strony trzeba wziąć pod uwagę efektywność *per se* tego systemu. Aby procedura przekazywania osób mogła funkcjonować, nakazy aresztowania muszą być wykonywane. Wymaga to istnienia oraz zakłada istnienie wysokiego stopnia wzajemnego zaufania i pewności, który w kategoriach prawnych jest wyrażony zasadą „wzajemnego uznawania”. Ta zasada oznacza, że między uczestniczącymi państwami istnieje znaczna równowaga funkcjonalna dotycząca, w ujęciu ogólnym, ich odpowiednich systemów prawnych oraz, w ujęciu szczegółowym, ochrony praw podstawowych zainteresowanych osób. Z drugiej strony należy zapewnić przestrzeganie tych właśnie praw podstawowych. Obowiązek ten spoczywa zarówno na organie sądowym wydającym nakaz, jak i na organie sądowym wykonującym nakaz.

²⁰ Zgodnie z art. 598 lit. c) umowy o handlu i współpracy „organ sądowy wykonujący nakaz” oznacza organ sądowy państwa wykonującego nakaz, który jest właściwy do wykonania nakazu aresztowania na podstawie prawa tego państwa.

²¹ Zgodnie z art. 598 lit. a) umowy o handlu i współpracy „nakaz aresztowania” oznacza decyzję sądową wydaną przez państwo w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo osoby, której dotyczy nakaz, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego.

²² Zjednoczone Królestwo wystąpiło z Unii Europejskiej w dniu 31 stycznia 2020 r.

²³ Okres przejściowy zakończył się w dniu 31 grudnia 2020 r. W art. 127 umowy o wystąpieniu przewidziano, że w okresie przejściowym prawo Unii ma zastosowanie do Zjednoczonego Królestwa i na jego terytorium, chyba że umowa o wystąpieniu stanowi inaczej. Ponieważ umowa o wystąpieniu nie przewiduje odstępstwa od art. 127 w odniesieniu do przepisów dotyczących europejskiego nakazu aresztowania, w okresie przejściowym przepisy te miały nadal zastosowanie.

36. Zazwyczaj w grę wchodzi prawa podstawowe osoby, której dotyczy nakaz, zaś państwa są zobowiązane do ochrony tych praw. Rzeczywistość może być jednak bardziej skomplikowana. Do wyobrażenia są sytuacje, w których państwa (zarówno wydające, jak i wykonujące nakaz) muszą zapewnić ochronę kilku praw podstawowych, które nie muszą, ale mogą, stać ze sobą w sprzeczności, co rodzi konieczność znalezienia między owymi prawami podstawowymi delikatnej równowagi. Na przykład organ sądowy wykonujący nakaz jest oczywiście zobowiązany dopilnować, aby prawa podstawowe osoby, której dotyczy nakaz, były przestrzegane w państwie wydającym nakaz. Jednocześnie może się też zdarzyć, że ten sam organ sądowy wykonujący nakaz będzie zobowiązany do zagwarantowania tak zwanego proceduralnego aspektu prawa do życia, które wyrażono w art. 2 Karty²⁴, a więc że będzie on musiał się przyczynić do przeprowadzenia skutecznego postępowania przygotowawczego, jeżeli przysługujące danej jednostce prawo do życia zostało naruszone lub jest zagrożone, co ze swej istoty wymaga szybkiego przekazania osoby do państwa wydającego nakaz²⁵.

37. System wymagający wykonywania nakazów aresztowania, w sytuacji gdy takie działanie skutkowałoby naruszeniem praw podstawowych, byłby nie do pomyślenia, a na gruncie prawa Unii nie byłby on zgodny z Kartą.

38. Wzajemne zaufanie nie jest koncepcją bezwzględną czy też zero-jedynkową. Przypomina ono natomiast, jak obrazowo ujęła to Komisja na rozprawie, skalę przesuwną. Istnieją różne formy i odmiany wzajemnego zaufania. Krótko mówiąc, im większe jest wzajemne zaufanie między stronami, tym niższy jest poziom wnikliwości, z jaką organ sądowy wykonujący nakaz aresztowania musi badać w indywidualnych przypadkach, czy osoba, która ma zostać przekazana, napotyka na problemy w zakresie przysługujących jej praw podstawowych. Nawet jednak w takiej sytuacji wzajemne zaufanie nie oznacza „ślepego” zaufania²⁶. Prowadzi nas to do decyzji ramowej 2002/584.

b) W kontekście decyzji ramowej 2002/584

39. Jeśli chodzi o sytuacje wewnętrzne, to znaczy sytuacje między państwami członkowskimi, należy pamiętać, że determinują je, jak w przenośni ujął to Trybunał w opinii 2/13²⁷, „podstawow[e] cechy charakterystyczne prawa Unii [które] doprowadziły do powstania ustrukturyzowanej sieci zasad, przepisów i wzajemnie zależnych od siebie stosunków prawnych wiążących samą Unię i jej państwa członkowskie, jak również te państwa między sobą, które są obecnie zaangażowane – jak przypomniano w art. 1 akapit drugi TUE – »w procesie tworzenia coraz ściślejszego związku między narodami Europy«”²⁸. Ta struktura prawna jest oparta na zasadniczym założeniu, zgodnie z którym – jak wskazano w art. 2 TUE – każde państwo członkowskie dzieli z wszystkimi pozostałymi państwami członkowskimi – i uznaje, że państwa

²⁴ Oraz w odpowiadającym temu postanowieniu art. 2 EKPC.

²⁵ W odniesieniu do tej kwestii zob. na przykład wyrok ETPC z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie Romero Castaño przeciwko Belgii (CE:ECHR:2019:0709JUD000835117).

²⁶ Zobacz w odniesieniu do tej tematyki: K. Lenaerts, *La vie après l'avis; exploring the principle of mutual (yet not blind) trust*, *Common Market Law Review*, Vol. 54, 2017, s. 805–840, na s. 806; L. Bay Larsen, *Some reflections on mutual recognition in the area of freedom, security and justice*, w: *Constitutionalising the EU Judicial System: Essays in Honour of Pernilla Lindh*, ed. P. Cardonnel, A. Rosas, N. Wahl, London, Hart Publishing, 2012, s. 139–152, na s. 140.

²⁷ Opinia 2/13 (Przystąpienie Unii Europejskiej do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r. (EU:C:2014:2454).

²⁸ Zobacz opinia 2/13 (Przystąpienie Unii Europejskiej do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r. (EU:C:2014:2454, pkt 167).

te dzielą z nim – zbiór wspólnych wartości, na których opiera się Unia²⁹. Założenie to oznacza i uzasadnia wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi, że wartości te będą uznawane i że zatem prawo Unii wprowadzające je w życie będzie przestrzegane³⁰.

40. W związku z tym najwyższy stopień wzajemnego zaufania w sytuacjach przekazywania osób cechuje decyzję ramową 2002/584 w sprawie europejskiego nakazu aresztowania. W tym przypadku, jak regularnie przypomina Trybunał³¹, w motywie 6 decyzji ramowej 2002/584 zauważono, że europejski nakaz aresztowania stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska³² określa jako kamień węgielny współpracy sądowej.

41. Oznacza to, że poprzeczka dla wykonującego nakaz organu sądowego, który zamierza odmówić wykonania nakazu aresztowania z powodów dotyczących praw podstawowych, jest zawieszona ekstremalnie wysoko. W tym względzie Trybunał konsekwentnie przyjmuje, że wykonujące nakaz organy sądowe mogą odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wyłącznie w oparciu o podstawy wynikające z decyzji ramowej 2002/584 zgodnie z jej wykładnią dokonaną przez Trybunał oraz że o ile wykonanie europejskiego nakazu aresztowania stanowi zasadę, o tyle odmowa wykonania – wyjątek, który powinien być interpretowany ściśle³³.

42. Niemniej jednak skoro z art. 1 ust. 3 decyzji ramowej 2002/584 wynika, że owa decyzja ramowa nie ma skutkować modyfikacją obowiązku poszanowania praw podstawowych zagwarantowanych w Karcie, Trybunał orzekł, iż ryzyko naruszenia tych praw może pozwolić wykonującemu nakaz organowi sądowemu, w drodze wyjątku i po przeprowadzeniu odpowiedniego badania, na powstrzymanie się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania. Jak dotąd Trybunał wskazał, że takie działanie można podjąć w kontekście ustanowionego w art. 4 Karty prawa do tego, by nie być poddanym torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu³⁴, prawa do skutecznego środka prawnego na podstawie art. 47 Karty³⁵ oraz prawa do życia prywatnego i rodzinnego i ochrony najlepszego interesu dziecka, które są zagwarantowane, odpowiednio, w art. 7 i 24 Karty³⁶.

43. Co się tyczy metod, jakie powinien zastosować wykonujący nakaz organ sądowy w ramach oceny takiego ryzyka, Trybunał zwyczajowo wymaga od niego przeprowadzenia dwuetapowego badania. Wiąże się ono z przeprowadzeniem analizy opartej na różnych kryteriach, co oznacza, że owe etapy nie mogą się na siebie nakładać i muszą zostać przeprowadzone sukcesywnie³⁷. W tym celu wykonujący nakaz organ sądowy powinien w ramach pierwszego etapu ustalić, czy

²⁹ Artykuł 2 TUE nie stanowi zwykłego wyznaczenia kierunku lub wyrażenia woli o charakterze politycznym, lecz wskazuje wartości, które stanowią o samej tożsamości Unii jako wspólnego porządku prawnego; wartości te zostały skonkretyzowane w zasadach przekładających się dla państw członkowskich na prawnie wiążące zobowiązania. Zobacz wyrok z dnia 16 lutego 2022 r., Węgry/Parlament i Rada, C-156/21, EU:C:2022:97, pkt 232. Aby zapoznać się z przeprowadzoną ostatnio w doktrynie analizą art. 2 TUE, zob. M. Nettesheim, Die föderale Homogenitätsklausel des Art. 2 EUV, *Europarecht*, 2024, s. 269–299, na s. 273, który określa to postanowienie mianem „federalnej klauzuli jednolitości”.

³⁰ Opinia 2/13 (Przystąpienie Unii Europejskiej do EKPC) z dnia 18 grudnia 2014 r. (EU:C:2014:2454, pkt 168). Zobacz także moja opinia w sprawie Republika Mołdawii/Komstroy (C-741/19, EU:C:2021:164, pkt 87).

³¹ Zobacz na przykład wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo.

³² Rada Europejska obradująca w Tampere w dniach 15–16 października 1999 r.

³³ Zobacz wyrok z dnia 18 kwietnia 2023 r., E.D.L. (Podstawa odmowy związana z chorobą), C-699/21, EU:C:2023:295, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo.

³⁴ Zobacz wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru, C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198.

³⁵ Zobacz wyrok z dnia 25 lipca 2018 r., Minister for Justice and Equality (Nieprawidłowości w systemie sądownictwa), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586.

³⁶ Zobacz wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy związana z najlepszym interesem dziecka), C-261/22, EU:C:2023:1017.

³⁷ Zobacz wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy związana z najlepszym interesem dziecka), C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo.

istnieją obiektywne, wiarygodne, dokładne i należyście zaktualizowane informacje świadczące o istnieniu rzeczywistego ryzyka naruszenia praw podstawowych w wydającym nakaz państwie członkowskim. Informacje te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzonych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, a także z odpowiednich baz danych prowadzonych przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA)³⁸. Co się tyczy drugiego etapu, możemy się posłużyć przykładem podnoszonego naruszenia art. 7 i 24 Karty i wskazać, że w jego ramach wykonujący nakaz organ sądowy powinien zbadać w sposób konkretny i dokładny, w jakim zakresie nieprawidłowości stwierdzone na pierwszym etapie badania mogą mieć wpływ na warunki odbywania kary pozbawienia wolności osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania lub na warunki objęcia opieką jej dzieci oraz czy z uwagi na ich sytuację osobistą istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że ta osoba lub jej dzieci będą narażone na rzeczywiste ryzyko naruszenia wspomnianych praw podstawowych³⁹.

44. Ponadto Trybunał wyjaśnił, odnośnie do art. 47 Karty⁴⁰ oraz jej art. 7 i 24, że takie dwuetapowe badanie należy przeprowadzić nawet wówczas, gdy dana osoba nie powołuje się na systemowe lub ogólne nieprawidłowości⁴¹. Trybunał orzekł natomiast, że wykonujący nakaz organ sądowy może być zobowiązany, na podstawie art. 4 Karty, odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania ciężko chorej osoby, jeżeli nie był w stanie wykluczyć ryzyka naruszenia tego artykułu, bez konieczności spełnienia warunku określonego w odniesieniu do pierwszego etapu tego dwuetapowego badania⁴².

c) Poza kontekstem decyzji ramowej 2002/584

45. Przejdę teraz do relacji między państwami członkowskimi Unii a państwami trzecimi, w przypadku których punkt wyjścia jest taki, że rozumie się samo przez się, iż owych relacji nie może charakteryzować ten sam stopień wzajemnego zaufania. Jest tak dlatego, że w ujęciu ogólnym strony z definicji nie pozostają ze sobą w tak bliskim stosunku prawnym.

1) Państwa członkowskie–Islandia i Norwegia

46. Islandia i Norwegia, jako dwa z trzech krajów będących członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego, zawarły z Unią Europejską umowę regulującą procedurę przekazywania osób⁴³. Jak wskazano w preambule tej umowy i jak podkreślił Trybunał, umawiające się strony umowy wyraziły „wzajemne zaufanie” do struktury i funkcjonowania ich systemów prawnych oraz do zdolności wszystkich umawiających się stron do zagwarantowania uczciwego procesu⁴⁴.

³⁸ Zobacz wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy związana z najlepszym interesem dziecka), C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo.

³⁹ Zobacz wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy związana z najlepszym interesem dziecka), C-261/22, EU:C:2023:1017, pkt 48 i przytoczone tam orzecznictwo.

⁴⁰ Zobacz wyrok z dnia 31 stycznia 2023 r., Puig Gordi i in., C-158/21, EU:C:2023:57, pkt 111.

⁴¹ Zobacz wyrok z dnia 21 grudnia 2023 r., GN (Podstawa odmowy związana z najlepszym interesem dziecka), C-261/22, EU:C:2023:1017.

⁴² Zobacz wyrok z dnia 18 kwietnia 2023 r., E.D.L. (Podstawa odmowy związana z chorobą), C-699/21, EU:C:2023:295, pkt 55.

⁴³ Zobacz umowa między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią (Dz.U. 2006, L 292, s. 2). Ta umowa została zatwierdzona w imieniu Unii Europejskiej najpierw decyzją Rady 2006/697/WE z dnia 27 czerwca 2006 r. (Dz.U. 2006, L 292, s. 1), a następnie, po wejściu w życie traktatu z Lizbony, co spowodowało konieczność kolejnego jej zatwierdzenia, decyzją Rady 2014/835/UE z dnia 27 listopada 2014 r. (Dz.U. 2014, L 343, s. 1). Pozostaje ona w mocy od dnia 1 listopada 2019 r. (zob. odpowiednia nota opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, Dz.U. 2019, L 230, s. 1).

⁴⁴ Zobacz wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Rуска Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, pkt 73.

47. Aby rozwiać ewentualne wątpliwości terminologiczne, pragnę podkreślić, że – wedle mojej najlepszej wiedzy – angielskie pojęcia „mutual trust” i „mutual confidence” są stosowane zamiennie. W rzeczywistości w większości języków urzędowych Unii używa się tylko jednego z tych pojęć. Dlatego też, mając na uwadze, po pierwsze, że wszystkie języki urzędowe Unii są autentycznymi językami aktów, w jakich akty te zostały zredagowane; po drugie i w związku z tym – że wszystkim wersjom językowym aktu Unii należy co do zasady przypisać tę samą wartość⁴⁵; po trzecie, że wykładnia przepisu prawa Unii wymaga porównania poszczególnych wersji językowych⁴⁶; oraz po czwarte, że różne wersje językowe tekstu prawa Unii należy interpretować w sposób jednolity⁴⁷, proponuję Trybunałowi, aby w przypadku, gdy w języku angielskim używa się sformułowań „mutual trust” lub „mutual confidence”, nie doszukiwał się pomiędzy nimi różnic.

48. Jeśli chodzi o umowę w sprawie przekazywania osób z Irlandią i Norwegią, Trybunał uznał ponadto, że jej postanowienia są „bardzo podobne do odpowiadających im przepisów decyzji ramowej 2002/584”⁴⁸.

49. W tym kontekście pragnę zauważyć, że przy interpretowaniu tej umowy Trybunał opiera się na dokonanej przez siebie wykładni odpowiadających jej postanowieniom przepisów zawartych w decyzji ramowej 2002/584⁴⁹. Nawet w przypadku, w którym ta umowa nie zawiera postanowienia podobnego do fundamentalnego przepisu decyzji ramowej 2002/584⁵⁰, Trybunał uznaje, że „pomimo braku wyraźnego postanowienia w tym względzie w umowie w sprawie procedury przekazywania osób państwa będące stronami tej umowy są co do zasady zobowiązane do wykonania nakazu aresztowania wydanego przez inne państwo będące stroną wspomnianej umowy i mogą odmówić wykonania takiego nakazu wyłącznie w oparciu o podstawy wynikające z tejże umowy”⁵¹.

50. Ponadto Trybunał wskazał, w kontekście wewnątrzunijnego przekazania, które incydentalnie dotyczyło Norwegii, że Unię Europejską i Norwegię łączą „uprzywilejowane stosunki [...], wykraczające poza ramy współpracy gospodarczej i handlowej”⁵². Wynika to z faktu, że Norwegia „jest [...] stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uczestniczy we wspólnym europejskim systemie azyłowym, wprowadza w życie i stosuje dorobek Schengen i zawarł[a] z Unią umowę w sprawie procedury przekazywania osób między państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią”⁵³.

⁴⁵ Zobacz na przykład wyrok z dnia 25 czerwca 2020 r., A i in. (Turbiny wiatrowe w Aalter i Nevele), C-24/19, EU:C:2020:503, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo.

⁴⁶ Zobacz wyrok z dnia 6 października 1982 r., Cilfit i in., 283/81, EU:C:1982:335, pkt 18.

⁴⁷ Zobacz na przykład wyrok z dnia 30 maja 2013 r., Genil 48 i Comercial Hosteleria de Grandes Vinos, C-604/11, EU:C:2013:344, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo.

⁴⁸ Zobacz wyroki: z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, pkt 73; z dnia 14 września 2023 r., Sofijska gradska prokuratura i in. (Kolejne nakazy aresztowania), C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 30.

⁴⁹ Zobacz wyrok z dnia 14 września 2023 r., Sofijska gradska prokuratura i in. (Kolejne nakazy aresztowania), C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 33–43, 45–61.

⁵⁰ Takiego jak kluczowa norma zawarta w art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej, w myśl którego państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami tej decyzji ramowej.

⁵¹ Zobacz wyrok z dnia 14 września 2023 r., Sofijska gradska prokuratura i in. (Kolejne nakazy aresztowania), C-71/21, EU:C:2023:668, pkt 48.

⁵² Zobacz wyrok z dnia 17 marca 2021 r., JR (Nakaz aresztowania – skazanie w państwie trzecim należącym do EOG), C-488/19, EU:C:2021:206, pkt 60.

⁵³ Ibidem. Zobacz także wyrok z dnia 2 kwietnia 2020 r., Ruska Federacja, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, pkt 44.

51. Warto zauważyć, że na poparcie swojego twierdzenia Trybunał wskazał, iż Norwegia stosuje dorobek Schengen. Moim zdaniem uczynił on tak ze względu na szczególny charakter rozpatrywanych spraw. Okoliczności faktyczne tych spraw za każdym razem były tego rodzaju, że dotyczyły zarówno państwa należącego do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, jak i sytuacji wewnętrznej⁵⁴. Niniejsza sprawa jest z kolei bardziej jednoznaczna, ponieważ dotyczy jedynie państwa członkowskiego (Irlandii) i państwa trzeciego (Zjednoczonego Królestwa).

2) Państwa członkowskie – państwa trzecie

52. W sprawie, w której wydano wyrok Petruhhin⁵⁵, jedna z kwestii poruszonych w kontekście sytuacji objętej zakresem stosowania Karty na podstawie jej art. 51 ust. 1⁵⁶ dotyczyła tego, jakie kryteria może zastosować wykonujący wniosek organ sądowy przy wykonywaniu wniosku o ekstradycję pochodzącego z państwa trzeciego, z którym Unia Europejska nie zawarła umowy o ekstradycję⁵⁷.

53. Trybunał, oparłszy się na odpowiednim orzecznictwie ETPC⁵⁸, orzekł, że istnienie oświadczeń i przystąpienie do umów międzynarodowych gwarantujących co do zasady poszanowanie praw podstawowych *same w sobie* nie wystarczają, aby zapewnić właściwą ochronę przed ryzykiem nieodpowiedniego traktowania, gdy z wiarygodnych źródeł znane są praktyki organów – lub praktyki tolerowane przez te organy – ewidentnie niezgodne z zasadami określonymi w EKPC⁵⁹. Zdaniem Trybunału z powyższego wynikało, że w zakresie, w jakim właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek o ekstradycję, dysponuje danymi świadczącymi o rzeczywistym ryzyku nieludzkiego lub poniżającego traktowania osób we wnioskującym państwie trzecim, ma on obowiązek dokonać oceny istnienia wspomnianego ryzyka, gdy musi wydać postanowienie dotyczące ekstradycji osoby do tego państwa⁶⁰. W tym celu właściwy organ państwa członkowskiego, do którego skierowano wniosek, powinien oprzeć się na obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych danych. Dane te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, takich jak wyroki ETPC, z orzeczeń sądowych wnioskującego państwa trzeciego, a także z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzanych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych⁶¹.

54. Badanie, którego obowiązek przeprowadzenia wynika z wydanego przez Trybunał wyroku Petruhhin, jest według mnie mniej rygorystyczne i surowe niż dwuetapowe badanie na gruncie decyzji ramowej 2002/584. Decydujące znaczenie niekoniecznie mają ewentualne ogólne nieprawidłowości w systemie prawnym państwa wydającego wniosek, lecz konkretne okoliczności sprawy.

⁵⁴ W swoim wyroku z dnia 17 marca 2021 r., JR (Nakaz aresztowania – skazanie w państwie trzecim należącym do EOG) (C-488/19, EU:C:2021:206) Trybunał miał zasadniczo udzielić odpowiedzi sądowi odsyłającemu państwa wykonującego nakaz (Irlandii) oraz rozstrzygnąć, czy europejski nakaz aresztowania może zostać wydany na podstawie decyzji ramowej 2002/584 w celu wykonania kary pozbawienia wolności, która została nałożona przez sąd państwa trzeciego (Norwegii), którego wyrok w tym przedmiocie został uznany przez państwo wydające nakaz (Litwę).

⁵⁵ Zobacz wyrok z dnia 6 września 2016 r., C-182/15, EU:C:2016:630.

⁵⁶ Zobacz wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 52.

⁵⁷ W owej sprawie tym państwem trzecim była Rosja.

⁵⁸ Zobacz wyrok ETPC z dnia 28 lutego 2008 r. w sprawie Saadi przeciwko Włochom (CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, § 147).

⁵⁹ Zobacz wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 57.

⁶⁰ Zobacz wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 58.

⁶¹ Zobacz wyrok z dnia 6 września 2016 r., Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, pkt 59.

B. Umowa o handlu i współpracy

1. Podstawa prawna, cel i ogólna systematyka

55. Umowa o handlu i współpracy jest, jak pokrótce wyjaśniono w tej części niniejszej opinii, która dotyczy ram prawnych, umową tworzącą stowarzyszenie, zawartą na podstawie art. 217 TFUE⁶². Została ona przyjęta jako umowa zawierana tylko przez Unię, a nie umowa mieszana, co oznacza, że państwa członkowskie nie są jej umawiającymi się stronami.

56. Prawdopodobnie najważniejsze pytanie, jakie należy sobie zadać w odniesieniu do postanowień każdej umowy międzynarodowej, dotyczy tego, czy (niektóre) jej postanowienia są bezpośrednio skuteczne, to znaczy czy jednostki mogą się na nie powoływać przed sądami krajowymi (sądami Unii). Trybunał zazwyczaj udzielał na nie odpowiedzi w drodze analizy istoty, ogólnej systematyki i treści postanowień danej umowy międzynarodowej⁶³. Jeśli chodzi o postanowienia dotyczące „przekazania”, które znajdują się w tytule VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy, na pytanie to można moim zdaniem odpowiedzieć w drodze analizy art. 5 ust. 1 umowy o handlu i współpracy oraz przyjęcia rozumowania a contrario. Zgodnie z art. 5 ust. 1 umowy o handlu i współpracy – z wyjątkiem, w odniesieniu do Unii Europejskiej, części trzeciej umowy o handlu i współpracy⁶⁴ – żadnego z postanowień umowy o handlu i współpracy lub jakiegokolwiek umowy uzupełniającej nie interpretuje się jako przyznającego osobom prawa lub nakładającego na nie obowiązki inne niż prawa i obowiązki powstałe między stronami na podstawie prawa międzynarodowego publicznego ani jako dopuszczającego bezpośrednie powoływanie się na umowę o handlu i współpracy lub jakąkolwiek umowę uzupełniającą w wewnętrznych systemach prawnych stron. Mając na uwadze to wyraźne wyłączenie części trzeciej umowy o handlu i współpracy, nie ma żadnych powodów, aby zakładać, że jej postanowienia, o ile spełniają zwykłe kryteria skutku bezpośredniego, powinny być pozbawione bezpośredniej skuteczności w porządku prawnym Unii.

57. Jak jasno wynika z art. 216 ust. 2 TFUE i utrwalonego orzecznictwa Trybunału, umowa o handlu i współpracy, jako umowa międzynarodowa zawarta przez Unię Europejską, wiąże Unię i stanowi integralną część jej porządku prawnego od momentu jej wejścia w życie⁶⁵. Przy dokonywaniu wykładni umów międzynarodowych Trybunał kładzie szczególny nacisk na cele danej umowy. Dlatego też zgodnie z utrwalonym orzecznictwem wykładni traktatu międzynarodowego należy dokonywać nie tylko na podstawie użytych w nim wyrażeń, lecz również w świetle jego celu⁶⁶. Co szczególnie istotne, oznacza to, że okoliczność, iż brzmienie postanowień umowy i odpowiadających im przepisów prawa Unii jest identyczne, nie oznacza, że te normy należy obowiązkowo interpretować identycznie⁶⁷.

⁶² Oraz na podstawie art. 101 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

⁶³ To orzecznictwo jest utrwalone od wyroku z dnia 12 grudnia 1972 r., *International Fruit Company i in.*, od 21/72 do 24/72, EU:C:1972:115, pkt 20. Zobacz także wyroki: z dnia 9 września 2008 r., *FIAMM i in./Rada i Komisja*, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 108; z dnia 13 stycznia 2015 r., *Rada i Komisja/Stichting Natuur en Milieu i Pesticide Action Network Europe*, C-404/12 P i C-405/12 P, EU:C:2015:5, pkt 45.

⁶⁴ Współpraca organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

⁶⁵ To orzecznictwo jest utrwalone od wyroku z dnia 30 kwietnia 1974 r., *Haegeman*, 181/73, EU:C:1974:41, pkt 5. Zobacz także wyroki: z dnia 1 sierpnia 2022 r., *Sea Watch*, C-14/21 i C-15/21, EU:C:2022:604, pkt 94; z dnia 27 lutego 2024 r., *EUIPO/The KaiKai Company Jaeger Wichmann*, C-382/21 P, EU:C:2024:172, pkt 57.

⁶⁶ Zobacz: opinia 1/91 (Pierwsza opinia dotycząca porozumienia EOG) z dnia 14 grudnia 1991 r. (EU:C:1991:490, pkt 14); wyrok z dnia 24 listopada 2016 r., *SECLIL*, C-464/14, EU:C:2016:896, pkt 94.

⁶⁷ Zobacz opinia 1/91 (Pierwsza opinia dotycząca porozumienia EOG) z dnia 14 grudnia 1991 r. (EU:C:1991:490, pkt 14).

58. W art. 1 umowy o handlu i współpracy wskazano, że jej celem jest ustanowienie podstawy dla szeroko zakrojonych stosunków między Unią Europejską a Zjednoczonym Królestwem w obszarze dobrobytu i dobrego sąsiedztwa charakteryzującego się bliskimi i pokojowymi stosunkami opartymi na współpracy, z poszanowaniem autonomii i suwerenności stron. W art. 3 umowy o handlu i współpracy doprecyzowano następnie, że strony, w duchu pełnego wzajemnego poszanowania oraz w dobrej wierze, mają się wspierać wzajemnie w realizacji zadań wynikających z umowy. Wykładni umowy należy dokonywać, zgodnie z jej art. 4 ust. 1, w dobrej wierze, na podstawie jej zwykłego rozumienia w kontekście oraz w świetle przedmiotu i celu umowy, zgodnie ze zwyczajowymi zasadami wykładni międzynarodowego prawa publicznego, w tym zasadami skodyfikowanymi w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów⁶⁸. Dla większej pewności trzeba wskazać, że ani umowa o handlu i współpracy, ani żadna inna umowa uzupełniająca nie ustanawia obowiązku interpretacji ich postanowień zgodnie z prawem wewnętrznym którejkolwiek ze stron⁶⁹; podobnie żadna interpretacja umowy o handlu i współpracy lub jakiejkolwiek umowy uzupełniającej dokonywana przez sądy którejkolwiek ze stron nie jest wiążąca dla sądów drugiej strony⁷⁰.

59. Nie trzeba szczegółowo zagłębiać się w odpowiednie postanowienia traktatu UE i traktatu FUE, aby natychmiast zyskać jasność co do tego, iż ów cel, pod względem poziomu ambicji i przyświecającego mu zamierzenia, znacząco różni się od zapisów preambuły i pierwszych artykułów traktatu UE i traktatu FUE.

60. Niemniej jednak w miarę dalszej lektury umowy o handlu i współpracy oraz analizy jej postanowień merytorycznych zaczyna się uwidaczniać poziom ambicji znacząco wyższy niż ten, który został zasugerowany w jej artykułach wprowadzających. Dlatego też część trzecia, dotycząca współpracy organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych⁷¹, oraz, mówiąc bardziej konkretnie, tytuł VII części trzeciej, który odnosi się do przekazania, obejmuje szczegółowy zbiór norm określających wzajemne prawa i obowiązki Unii Europejskiej oraz Zjednoczonego Królestwa.

61. Po pierwsze, art. 524 umowy o handlu i współpracy⁷² stanowi, w odniesieniu do całej części trzeciej umowy o handlu i współpracy, po pierwsze, że współpraca przewidziana w części trzeciej umowy o handlu i współpracy opiera się na długotrwałym poszanowaniu przez strony i państwa członkowskie demokracji i praworządności, ochronie praw podstawowych i wolności osób fizycznych, w tym na zasadach określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka i w EKPC, oraz skutecznym włączeniu do prawa krajowego praw i wolności określonych w tej konwencji, oraz po drugie, że żadne z postanowień części trzeciej umowy o handlu i współpracy nie zmienia obowiązku poszanowania praw podstawowych i zasad prawnych odzwierciedlonych w szczególności w EKPC oraz, w przypadku Unii i jej państw członkowskich, w Karcie.

62. W zakresie, w jakim można użyć takiego określenia w kontekście umowy międzynarodowej zawartej przez Unię i państwo trzecie, art. 524 umowy o handlu i współpracy jest postanowieniem rangi konstytucyjnej. Współpraca organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych jest z definicji dziedziną prawa, która ze swej istoty dotyczy praw podstawowych. Potwierdzenie przez Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo ich obopólnego

⁶⁸ Sporządzonej w Wiedniu w dniu 23 maja 1969 r.

⁶⁹ Zobacz art. 4 ust. 2 umowy o handlu i współpracy.

⁷⁰ Zobacz art. 4 ust. 3 umowy o handlu i współpracy.

⁷¹ Artykuły 522–701 umowy o handlu i współpracy.

⁷² Te postanowienia znajdują się w tytule I („Postanowienia ogólne”) części trzeciej umowy o handlu i współpracy.

zobowiązania na rzecz demokracji, praworządności i praw podstawowych jest silnym sygnałem świadczącym o ścisłym charakterze współpracy w obszarze objętym częścią trzecią umowy o handlu i współpracy oraz stanowi punkt odniesienia przy dokonywaniu wykładni całej tej części.

2. Mechanizm przekazywania osób na gruncie umowy o handlu i współpracy

63. W art. 596 umowy o handlu i współpracy wskazano, że celem jej tytułu VII części trzeciej jest zapewnienie, aby system ekstradycji między państwami członkowskimi z jednej strony a Zjednoczonym Królestwem z drugiej strony był oparty na mechanizmie przekazywania osób.

64. Ponieważ w tym postanowieniu posłużono się terminami „ekstradycja” i „przekazywanie”, należy poczynić bardzo krótką uwagę terminologiczną. W prawie Unii „przekazywanie” w rozumieniu decyzji ramowej 2002/584 odnosi się do sytuacji między dwoma państwami członkowskimi, podczas gdy „ekstradycja” w ujęciu ogólnym odnosi się do sytuacji między państwem członkowskim a państwem trzecim⁷³. Jeżeli jednak owe państwa trzecie są ściśle związane z Unią, tak jak państwa będące członkami Europejskiego Obszaru Gospodarczego, stosuje się termin „procedury przekazywania osób”⁷⁴. Tak samo jest w przypadku umowy o handlu i współpracy. W tytule VII konsekwentnie używa się pojęcia „przekazanie”, gdy jest mowa o sytuacji między państwami członkowskimi Unii a Zjednoczonym Królestwem, oraz pojęcia „ekstradycja”, gdy jest mowa o sytuacji między państwem członkowskim lub Zjednoczonym Królestwem a państwem trzecim⁷⁵. Dlaczego więc w art. 596 umowy o handlu i współpracy wspomniano zarówno o ekstradycji, jak i o przekazywaniu? Moim zdaniem wynika to stąd, że „ekstradycja” jest uważana za termin standardowy międzynarodowego prawa publicznego, podczas gdy „przekazywanie” odnosi się do sytuacji, w których uczestniczy Unia Europejska i niektórzy z jej najbliższych partnerów, jak wspomniano powyżej⁷⁶.

65. Artykuł 599 umowy o handlu i współpracy dotyczy zakresu stosowania mechanizmu przekazywania osób i określa, kiedy można wydać nakaz aresztowania. Zgodnie z art. 599 ust. 1 umowy o handlu i współpracy nakaz aresztowania może zostać wydany w przypadku czynów, które w prawie państwa wydającego nakaz zagrożone są karą pozbawienia wolności lub środkiem zabezpieczającym o maksymalnym wymiarze co najmniej 12 miesięcy, lub w przypadku gdy wydano wyrok lub zastosowano środek zabezpieczający o wymiarze co najmniej 4 miesięcy. Ponadto w myśl art. 599 ust. 3 umowy o handlu i współpracy, z zastrzeżeniem w szczególności art. 600, art. 601 ust. 1 lit. b)–h) oraz art. 604 umowy o handlu i współpracy, państwo nie odmawia wykonania nakazu aresztowania wydanego między innymi w związku z przestępstwami terrorystycznymi, w przypadku gdy takie przestępstwa są zagrożone karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej 12 miesięcy.

⁷³ Zobacz także moja opinia w sprawie RO (C-327/18 PPU, EU:C:2018:644, pkt 68; przypis 61).

⁷⁴ Zobacz sformułowanie użyte w umowie między Unią Europejską a Republiką Islandii i Królestwem Norwegii w sprawie procedury przekazywania osób pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej a Islandią i Norwegią.

⁷⁵ Zobacz art. 614 ust. 3, art. 623 ust. 6 i art. 626 umowy o handlu i współpracy.

⁷⁶ Taką wykładnię potwierdza ponadto brzmienie art. 629 umowy o handlu i współpracy oraz terminologia, jaką posłużono się w konwencji Rady Europy o ekstradycji, sporządzonej w Paryżu w dniu 13 grudnia 1957 r. (ETS nr 24; dokument dostępny na stronie <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/024>).

66. W art. 600 i 601 umowy o handlu i współpracy przewidziano szereg podstaw obligatoryjnej⁷⁷ i fakultatywnej⁷⁸ odmowy wykonania nakazu aresztowania. Żadna z tych podstaw, dokładnie tak samo jak ma to miejsce w przypadku odpowiadających tym postanowieniom przepisów decyzji ramowej 2002/584⁷⁹, nie dotyczy bezpośrednio praw podstawowych w ujęciu ogólnym ani – co oczywiste – w szczególności art. 49 ust. 1 Karty.

67. Jak stanowi art. 604 lit. c) umowy o handlu i współpracy, wykonanie nakazu aresztowania przez organ sądowy wykonujący nakaz może podlegać gwarancji, zgodnie z którą jeżeli istnieją istotne podstawy, by sądzić, że występuje rzeczywiste ryzyko dla ochrony praw podstawowych osoby, której dotyczy nakaz, organ sądowy wykonujący nakaz, zanim podejmie decyzję o wykonaniu nakazu aresztowania, może w stosownych przypadkach wymagać dodatkowych gwarancji dotyczących traktowania osoby, której dotyczy nakaz, po jej przekazaniu.

68. Przedmiotem art. 613 umowy o handlu i współpracy są decyzje o przekazaniu. W myśl ust. 1 tego postanowienia decyzję o tym, czy dana osoba ma zostać przekazana, podejmuje organ sądowy wykonujący nakaz w terminach i zgodnie z warunkami określonymi w tytule VII, w szczególności zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w art. 597⁸⁰. Artykuł 613 ust. 2 umowy o handlu i współpracy stanowi, że jeśli organ sądowy wykonujący nakaz uzna informacje przekazane przez państwo wydające nakaz za niewystarczające do podjęcia decyzji o przekazaniu, ma on wystąpić o pilne przekazanie niezbędnych informacji uzupełniających, w szczególności w odniesieniu do art. 597, art. 600–602, art. 604 i art. 606, a także może ustalić termin ich otrzymania, z uwzględnieniem konieczności przestrzegania terminów określonych w art. 615.

69. Warto zauważyć, że brak jest postanowienia, które bezpośrednio odpowiadałoby art. 1 ust. 2 decyzji ramowej 2002/584⁸¹. Nie zmienia to jednak faktu, że na organach spoczywa dorozumiany i ogólny obowiązek wykonania nakazu aresztowania wydanego na podstawie umowy o handlu i współpracy. Według mnie wszystkie postanowienia tytułu VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy zasadzają się na tym założeniu.

70. Charakterystycznym rysem postanowień tytułu VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy jest wysoki stopień zaufania, jakie łączy Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo, jeśli chodzi o zobowiązanie do stania na straży praw podstawowych. Wzajemne zaufanie, że prawa podstawowe były, są i będą w przyszłości przestrzegane, przenika cały tekst⁸².

71. Z tego pobieżnego przeglądu niektórych kluczowych postanowień tytułu VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy, który żadną miarą nie ma charakteru wyczerpującego, wynika, że Unia Europejska i Zjednoczone Królestwo ustanowiły system przekazywania osób, który cechuje

⁷⁷ Artykuł 600 umowy o handlu i współpracy.

⁷⁸ Artykuł 601 umowy o handlu i współpracy.

⁷⁹ Artykuł 3 i nast. decyzji ramowej 2002/584.

⁸⁰ Brzmienie tego postanowienia jest niemal identyczne z brzmieniem art. 15 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584; jedyna istotna różnica sprowadza się do tego, że w art. 613 ust. 1 umowy o handlu i współpracy jest mowa również o zasadzie proporcjonalności.

⁸¹ W myśl tego przepisu państwa członkowskie mają wykonać każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami decyzji ramowej 2002/584.

⁸² Kwestia, którą podnosiła w szczególności Komisja, i to zarówno w uwagach na piśmie, jak i w wystąpieniach ustnych, dotyczyła tego, że okoliczność, iż Zjednoczone Królestwo nie jest państwem należącym do strefy Schengen, stanowi w tym względzie kryterium rozstrzygające. Nie mogę się zgodzić z tym twierdzeniem. W czasie, gdy Zjednoczone Królestwo było państwem członkowskim Unii, również nie należało ono do strefy Schengen. Tak samo obecnie nie należy do niej Irlandia (ani Cypr). W chwili, w której Trybunał wydał przełomowy wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., Aranyosi i Căldăraru (C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198), Rumunia nie należała do strefy Schengen, a pełnym jej członkiem nie została ona po dziś dzień (aktualnie zasady Schengen są w przypadku Rumunii i Bułgarii stosowane jedynie na ich wewnętrznych granicach powietrznych i morskich). W związku z tym przynależność do strefy Schengen nie stanowi kryterium rozstrzygającego.

ściśły charakter współpracy i wysoki stopień wzajemnego zaufania. Sam sąd odsyłający uważa, że postanowienia zawarte w tytule VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy są „identyczne z zawartymi w decyzji ramowej [2002/584] uzgodnieniami dotyczącymi [przekazywania]”⁸³.

72. To stwierdzenie sądu odsyłającego dotyka samej istoty niniejszej sprawy i zasługuje na to, by opatrzyć je w tym miejscu pewnym zastrzeżeniem. Choć większa część postanowień zawartych w tytule VII części trzeciej umowy o handlu i współpracy przypomina przepisy decyzji ramowej 2002/584, w zakresie, w jakim mają one identyczne brzmienie, to jednak są one niekiedy sformułowane odmiennie⁸⁴, zaś wyrazistym przykładem jest w tym względzie kwestia przestępstw politycznych⁸⁵.

3. Obowiązki organu sądowego wykonującego nakaz

73. Powyższe prowadzi nas do istoty niniejszej sprawy, mianowicie do spoczywających na organie sądowym wykonującym nakaz obowiązków poszanowania praw podstawowych przez organy państwa wydającego nakaz. W tym miejscu należy poczynić poniższe uwagi.

74. Po pierwsze, ze względu na fakt, że rozpatrywana sytuacja wchodzi w zakres stosowania prawa Unii na podstawie art. 51 ust. 1 Karty, organ sądowy wykonujący nakaz, który postanawia o wykonaniu nakazu aresztowania, jest związany Kartą w ten sposób, iż powinien zapewnić, by przekazanie osoby, której dotyczy nakaz, nie doprowadziło do naruszenia przysługujących jej praw, które zostały zagwarantowane w Karcie.

75. Po drugie, organ sądowy wykonujący nakaz jest zobowiązany przeprowadzić to badanie jedynie wówczas, gdy takie mające charakter wyjątku naruszenie praw podstawowych podnosi osoba, wobec której wydano nakaz aresztowania.

76. Po trzecie, daremne moim zdaniem są próby ścisłego przeszczepienia dwuetapowego badania, które przeprowadza się od chwili wydania wyroku Aranyosi i Căldăraru⁸⁶ w odniesieniu do sytuacji wewnątrzunijnych, na grunt systemu ustanowionego umową o handlu i współpracy. Jak szczegółowo wyjaśniono powyżej, to wprowadzone w orzecznictwie kryterium zasada się na najwyższym stopniu wzajemnego zaufania, jaki jest możliwy do osiągnięcia w porządku prawnym Unii, to znaczy na wzajemnym zaufaniu między państwami członkowskimi Unii. Stosunki łączące Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo charakteryzuje wysoki stopień wzajemnego zaufania, który jednak nie jest aż tak wysoki jak ten leżący u podstaw decyzji ramowej 2002/584.

77. Po czwarte, wzajemne zaufanie nie stanowi koncepcji zero-jedynkowej, lecz jest stopniowalne, a – jak wskazano powyżej – odpowiednie postanowienia umowy o handlu i współpracy opierają się na dużym zaufaniu, którego stopień przewyższa stopień zaufania panującego w stosunkach państw członkowskich z przeważającą większością państw trzecich. Dlatego też od organu sądowego wykonującego nakaz oczekuje się zasadniczo wykonania nakazu aresztowania; ów organ może od tego odstąpić jedynie wówczas, gdy istnieją konkretne dowody świadczące o rzeczywistym ryzyku naruszenia praw podstawowych. Odpowiednie postanowienia umowy o handlu i współpracy stanowią wyraz żywnego przez Unię Europejską i Zjednoczone Królestwo

⁸³ Zobacz pkt 3 wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

⁸⁴ Zobacz S. Peers, So close, yet so far: the EU/UK Trade and Cooperation Agreement, *Common Market Law Review*, Vol. 59, 2022, s. 49–80, na s. 68. Zobacz także szczegółowo E. Grange, B. Keith, S. Kerridge, Extradition under the EU–UK Trade and Cooperation Agreement, *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 12, 2021, s. 213–221, na s. 217, 218.

⁸⁵ Zobacz art. 602 umowy o handlu i współpracy. Decyzja ramowa 2002/584 nie zawiera przepisu odpowiadającego temu postanowieniu.

⁸⁶ Wyrok z dnia 5 kwietnia 2016 r., C-404/15 i C-659/15 PPU, EU:C:2016:198.

zaufania, że tak Unia Europejska, jak i Zjednoczone Królestwo będą się wywiązywać ze spoczywających na nich zobowiązań w zakresie praw podstawowych. W związku z tym istnieje wrzuszalne domniemanie, że prawa podstawowe były chronione do tej pory, są chronione i będą chronione w przyszłości przez umawiające się strony.

78. W tym względzie proponuję Trybunałowi, aby, po pierwsze, jako punkt wyjścia przyjął kryteria porównywalne do tych, które wypracowano w wyroku Petruhhin⁸⁷, lecz, po drugie, dokonał tego przy założeniu, że organ sądowy wykonujący nakaz przeprowadzi *własną* ocenę powołanych praw podstawowych.

79. Jeżeli w niniejszej sprawie organy irlandzkie dysponują dowodami świadczącymi o rzeczywistym ryzyku naruszenia praw podstawowych w wydającym nakaz państwie trzecim, są one zobowiązane dokonać oceny wspomnianego ryzyka przy wydawaniu postanowienia o ekstradycji osoby do tego państwa. W tym celu organ sądowy wykonujący nakaz powinien oprzeć się na obiektywnych, wiarygodnych, dokładnych i należycie zaktualizowanych danych. Dane te mogą wynikać w szczególności z międzynarodowych orzeczeń sądowych, takich jak wyroki ETPC, z orzeczeń sądowych wnioskującego państwa trzeciego, a także z decyzji, sprawozdań i innych dokumentów sporządzanych przez organy Rady Europy lub pochodzących z systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Samo istnienie oświadczeń i przystąpienie do umów międzynarodowych gwarantujących co do zasady poszanowanie praw podstawowych jest niewystarczające.

80. Należy przede wszystkim podkreślić, że nie jest wystarczające, iż organ sądowy wykonujący nakaz powoła się wyłącznie na okoliczność, że Zjednoczone Królestwo, po wystąpieniu z Unii Europejskiej, pozostaje stroną EKPC. Podobnie niewystarczające jest formalne powołanie się wyłącznie na orzecznictwo sądów Zjednoczonego Królestwa w celu wykazania, że procedura przekazywania osób jest zgodna z danym prawem podstawowym. Do organu sądowego wykonującego nakaz należy dokonanie własnej oceny, umożliwiającej mu, przenośnie, postawienie „kropki nad i” oraz rozstrzygnięcie, czy przekazanie jest zgodne z prawami podstawowymi. Oznacza to, że organ sądowy wykonujący nakaz nie może po prostu odnotować, iż w obiegu prawnym pozostają odpowiednie wyroki sądów Zjednoczonego Królestwa. Choć takie wyroki mogą stanowić wskazówkę świadczącą o poszanowaniu praw podstawowych, nie zwalnia to organu sądowego wykonującego nakaz z obowiązku dokonania własnej oceny i samodzielnej „subsumpcji” sprawy.

C. Artykuł 49 ust. 1 Karty

81. Mam oczywiście świadomość, że w ostatecznym rozrachunku to do sądu odsyłającego należy rozstrzygnięcie, czy w niniejszej sprawie występuje ryzyko naruszenia art. 49 ust. 1 Karty, jednak uważam, iż Trybunał, w oparciu o dostępne mu informacje, może na tym etapie udzielić sądowi odsyłającemu pewnych wytycznych.

82. Trzeba pamiętać, że obowiązujący w Irlandii Północnej system warunkowych zwolnień został zmieniony ze skutkiem od dnia 30 kwietnia 2021 r. Przed tą zmianą osoba skazana za niektóre przestępstwa o charakterze terrorystycznym była uprawniona do automatycznego warunkowego zwolnienia po odbyciu połowy wymierzonej kary. Na gruncie systemu obowiązującego od tego dnia warunkowe zwolnienie takiej osoby podlega zatwierdzeniu przez wyspecjalizowany organ i może nastąpić dopiero wówczas, gdy dana osoba odbędzie dwie trzecie kary.

⁸⁷ A więc w sytuacji wchodzącej w zakres stosowania prawa Unii, która dotyczyła jednak ekstradycji do państwa trzeciego.

83. Rozstrzygnięcia wymaga kwestia, czy ta zmiana systemu warunkowych zwolnień jest sprzeczna z zasadą niedziałania prawa wstecz, którą wyrażono w art. 49 ust. 1 zdanie drugie Karty.

84. Zgodnie z art. 49 ust. 1 Karty nikt nie może zostać skazany za popełnienie czynu polegającego na działaniu lub zaniechaniu, który według prawa krajowego lub prawa międzynarodowego nie stanowił czynu zabronionego pod groźbą kary w czasie jego popełnienia. Podobnie nie wymierza się kary surowszej od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zabroniony pod groźbą kary został popełniony. Jeśli ustawa, która weszła w życie po popełnieniu czynu zabronionego pod groźbą kary, przewiduje karę łagodniejszą, stosuje się właśnie tę karę.

85. Artykuł 49 Karty określa zatem wymogi dotyczące wymierzania kar. To postanowienie nie zawiera (jedynie) zasad w rozumieniu art. 52 ust. 5 Karty, lecz ustanawia egzekwowalne prawa⁸⁸.

86. Trybunał orzekł już, że art. 49 Karty należy interpretować w ten sposób, iż zawiera on wymogi, które są takie same jak wymogi wypływające z art. 7 EKPC⁸⁹, a tym samym potwierdził informacje podane w niewiążących, ale mimo to pouczających⁹⁰ wyjaśnieniach dotyczących Karty⁹¹. Tak się składa, że brzmienie dwóch pierwszych zdań art. 49 ust. 1 Karty jest takie samo jak brzmienie art. 7 ust. 1 EKPC. W związku z tym możliwe jest powołanie się na odpowiednie orzecznictwo ETPC⁹².

87. W tym względzie pragnę podkreślić, że gwarancja wyrażona w art. 7 EKPC, która stanowi niezbędny element rządów prawa, zajmuje poczesne miejsce w systemie ochronnym ustanowionym w EKPC, o czym świadczy fakt, iż art. 15 EKPC nie przewiduje żadnej możliwości uchYLENIA wynikających zeń zobowiązań⁹³.

88. Jak zauważył sąd odsyłający, ETPC odrzucił argument, zgodnie z którym retroaktywne zmiany dotyczące systemów zmniejszenia kary lub przedterminowego zwolnienia naruszają art. 7 EKPC, gdyż takie środki nie są częścią „kary” w rozumieniu owego artykułu.

⁸⁸ Zobacz S. Lemke, w: *Europäisches Unionsrecht (Kommentar)*, ed. H. von der Groeben, J. Schwarze, A. Hatje, Band 1, 7. Aufl., Baden-Baden, Nomos 2015, art. 49 GRC, pkt 2.

⁸⁹ Zobacz wyrok z dnia 10 listopada 2022 r., DELTA STROY 2003, C-203/21, EU:C:2022:865, pkt 46.

⁹⁰ Zgodnie z art. 6 ust. 1 akapit trzeci TUE i art. 52 ust. 7 Karty wyjaśnienia zostały sporządzone w celu wskazania wykładni Karty i są one należycie uwzględniane zarówno przez sądy Unii, jak i przez sądy państw członkowskich.

⁹¹ Zobacz wyjaśnienie odnoszące się do art. 52 – Zakres i wykładnia praw i zasad, zawarte w wyjaśnieniach dotyczących Karty praw podstawowych (Dz.U. 2007, C 303, s. 17).

⁹² Zobacz także M. Szwarc, w: *Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Komentarz*, red. A. Wróbel, Warszawa, C.H. Beck 2020, s. 1221.

⁹³ Zobacz wyroki ETPC: z dnia 22 listopada 1995 r. w sprawie C.R. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1995:1122JUD002019092, § 32); z dnia 22 listopada 1995 r. w sprawie S.W. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1995:1122JUD002016692, § 34); z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie Kafkaris przeciwko Cyprowi (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 137).

89. Chociaż pojęcie „kary” ma autonomiczny zakres⁹⁴, ETPC⁹⁵ czyni w swoim orzecznictwie rozróżnienie między środkiem, który stanowi karę per se, a środkiem dotyczącym wykonania lub egzekwowania kary. W związku z tym jeżeli środek dotyczy, pod względem charakteru i celu, zmniejszenia kary lub zmiany systemu przedterminowego zwolnienia, nie jest on częścią „kary” w rozumieniu art. 7 EKPC⁹⁶.

90. W tym kontekście sąd odsyłający zauważa, że ETPC orzekł, iż w praktyce „różnica między środkiem, który stanowi »karę«, a środkiem, który dotyczy jej »wykonania« lub »egzekwowania«, nie zawsze jest wyraźna” oraz iż jest możliwe, że środek podjęty podczas wykonywania kary nie będzie dotyczył li tylko sposobu jej wykonywania, lecz – wprost przeciwnie – wpłynie na jej zakres. W tym względzie sąd odsyłający zwraca uwagę na wyrok w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii. Zastanawia się on, czy – a jeżeli tak, to w jakim zakresie – ów wyrok stanowi odejście od dotychczasowego orzecznictwa ETPC.

91. Nie uważam, aby przywołane przez sąd krajowy rozstrzygnięcie ETPC stanowiło odejście od ugruntowanego orzecznictwa ETPC dotyczącego art. 7 ust. 1 EKPC.

92. Przytoczony fragment wyroku w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii odnosi się do dotychczasowego i utrwalonego orzecznictwa ETPC. Ergo, ETPC, jeszcze przed wydaniem tego wyroku, bardzo uważnie pochylał się nad kwestią, czy środek, który na pierwszy rzut oka dotyczy wykonania lub egzekwowania kary, w rzeczywistości nie wpływa na zakres kary. Innymi słowy, nie uważam, aby można było twierdzić – jak czyni to MA – że wyrok w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii świadczy o tym, iż „ETPC przyjmuje w odniesieniu do stosowania art. 7 [EKPC] podejście bardziej elastyczne aniżeli w swoim wcześniejszym orzecznictwie”⁹⁷.

93. W wyroku w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii analizowano sytuację, w której skarżąca, I. Del Río Prada, została skazana, za przestępstwa popełnione w latach 1982–1987, na karę pozbawienia wolności w łącznym wymiarze ponad 3000 lat⁹⁸. Wymierzona jej kara została następnie istotnie zmniejszona na podstawie hiszpańskiego kodeksu karnego z 1973 r., który przewidywał, że okres rzeczywistego osadzenia w zakładzie karnym nie może przekraczać 30 lat. W związku z tym skarżąca mogła się w pewnym zakresie ubiegać o zmniejszenie kary w związku z pracą i nauką podjętą w zakładzie karnym. Następnie, to znaczy po wydaniu wobec skarżącej wyroku skazującego i jej zwolnieniu z zakładu karnego, Tribunal Supremo (sąd najwyższy, Hiszpania) przyjął nową doktrynę prawną⁹⁹, zgodnie z którą złagodzenie kary powinno następować oddzielnie dla każdego wyroku skazującego, natomiast instytucji tej nie powinno się stosować do wymierzonej w górnej granicy zagrożenia ustawowego kary 30 lat pozbawienia

⁹⁴ Należy jednak zaznaczyć, że ETPC może, po zbadaniu, czy dany środek zostaje nałożony w następstwie wydania wyroku skazującego za „czyn zagrożony karą”, wziąć pod uwagę, jako punkt wyjścia, także inne czynniki, takie jak charakter i cel danego środka, jego kwalifikację na gruncie prawa krajowego, procedury służące przyjęciu i wdrożeniu środka, jak również stopień surowości środka. Zobacz podobnie wyroki ETPC: z dnia 9 lutego 1995 r. w sprawie Welch przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1995:0209JUD001744090, § 28); z dnia 8 czerwca 1995 r. w sprawie Jamil przeciwko Francji (CE:ECHR:1995:0608JUD001591789, § 31); z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie Kafkaris przeciwko Cyprowi (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 142).

⁹⁵ Oraz dawna Europejska Komisja Praw Człowieka, w stanie prawnym sprzed wejścia w życie, w dniu 1 listopada 1998 r., protokołu nr 11 do EKPC, dotyczącego przekształcenia mechanizmu kontrolnego ustanowionego przez EKPC.

⁹⁶ Zobacz: orzeczenia Europejskiej Komisji Praw Człowieka: z dnia 3 marca 1986 r. w sprawie Hogben przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1986:0303DEC001165385); z dnia 28 lutego 1996 r. w sprawie Hosein przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:1996:0228DEC002629395); Zobacz także orzeczenie ETPC z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie Uttley przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (CE:ECHR:2005:1129DEC003694603); wyrok ETPC z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie Kafkaris przeciwko Cyprowi (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 142).

⁹⁷ Zobacz wniosek sądu odsyłającego o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, pkt 12.

⁹⁸ Zobacz wyrok w sprawie Del Río Prada, pkt 12.

⁹⁹ Tak zwaną „doktrynę Parota”.

wolności. Doprowadziło to, w przypadku wielu osób pozbawionych wolności, w tym w przypadku I. Del Río Prady, do wydłużenia okresu osadzenia w zakładzie karnym, co skłoniło ETPC do stwierdzenia naruszenia art. 7 EKPC.

94. W ten sposób ETPC uznał, że kluczowe znaczenie ma fakt, iż w chwili *skazania* skarżącej i poinformowania jej o połączeniu kar oraz wymierzeniu najwyższej możliwej kary pozbawienia wolności nie było żadnych przesłanek pozwalających przewidzieć zmianę linii orzeczniczej, do jakiej doszło przedmiotowym wyrokiem hiszpańskiego sądu najwyższego¹⁰⁰.

95. Wyjątkowy charakter wyroku w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii został potwierdzony w kolejnym orzeczeniu ETPC w sprawie Devriendt¹⁰¹. Dotyczyła ona wyroków skazujących na karę dożywotniego pozbawienia wolności, w przypadku której w ustawodawstwie belgijskim podniesiono z 10 na 15 lat minimalny próg, którego osiągnięcie umożliwia ubieganie się o warunkowe zwolnienie¹⁰². To podwyższenie nastąpiło w okresie pomiędzy popełnieniem przez osobę zainteresowaną zarzucanych jej czynów zabronionych a wydaniem (ostatecznego) wyroku skazującego. ETPC wyraźnie odróżnił tę sprawę od postępowania, w którym zapadł wyrok w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii, i uznał, że nie doszło do naruszenia art. 7 EKPC. W szczególności orzekł on, że rozpatrywane warunkowe zwolnienie stanowi środek wykonania kary pozbawienia wolności, w ramach którego przewiduje się, iż skazany odbywa karę poza zakładem karnym, o ile w ustalonym okresie próby przestrzega nałożonych na niego warunków, oraz że to właśnie pod tym względem owa sprawa różni się od stanu faktycznego analizowanego w wyroku w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii, w którym badano kwestię zmniejszenia pozostałej do odbycia kary, a nie tylko samego jej złagodzenia lub modyfikacji warunków jej wykonania¹⁰³. Zauważył on również, że o ile skutkiem nowego systemu było podniesienie progu czasowego, którego osiągnięcie umożliwia ubieganie się o warunkowe zwolnienie, co niewątpliwie pogorszyło sytuację w zakresie pozbawienia wolności, w jakiej znajdował się skarżący, o tyle takie surowsze traktowanie – w przeciwieństwie do sytuacji, której dotyczył wyrok w sprawie Del Río Prada przeciwko Hiszpanii – nie uniemożliwiało wydania orzeczenia o warunkowym zwolnieniu¹⁰⁴.

96. Aby rozstrzygnąć, czy środek podjęty podczas wykonywania kary dotyczy jedynie sposobu wykonywania kary, czy też – a contrario – wpływa na jej zakres, należy w każdym przypadku zbadać, co faktycznie pociągała za sobą wymierzona „kara” na gruncie prawa wewnętrznego

¹⁰⁰ Zobacz wyrok w sprawie Del Río Prada, pkt 117.

¹⁰¹ Zobacz orzeczenie ETPC z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie Devriendt przeciwko Belgii (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719).

¹⁰² W dniu 26 września 2006 r. cour d’assises, Brabant (sąd przysięgłych dla prowincji Brabancja, Belgia) skazał skarżącego na karę dożywotniego pozbawienia wolności za zabójstwo popełnione w nocy z dnia 24 na 25 sierpnia 2003 r. W tym czasie minimalny próg, którego osiągnięcie umożliwiało ubieganie się o warunkowe zwolnienie, wynosił, w przypadku kar dożywotniego pozbawienia wolności, 10 lat. W dniu 30 stycznia 2007 r. cour de cassation (sąd kasacyjny, Belgia) oddalił skargę kasacyjną skarżącego. W dniu 17 lutego 2015 r. ETPC stwierdził, że doszło do naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ rozstrzygnięcie wydane przez ławę przysięgłych nie zawierało uzasadnienia. W związku z tym w dniu 16 czerwca 2015 r. cour de cassation (sąd kasacyjny) postanowił wznowić postępowanie, uchylił swój wcześniejszy wyrok oraz orzekł, że wyrok cour d’assises, Brabant (sądu przysięgłych dla prowincji Brabancja) podlega kasacji i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania. W dniu 29 czerwca 2016 r. sąd przysięgłych zaocznie skazał skarżącego na karę dożywotniego pozbawienia wolności. Po wniesieniu przez skarżącego sprzeciwu został on, w dniu 28 kwietnia 2017 r., ponownie skazany na karę dożywotniego pozbawienia wolności, zaś w dniu 24 października 2017 r. cour de cassation (sąd kasacyjny) oddalił jego skargę kasacyjną. Tymczasem ustawą uchwaloną w dniu 17 marca 2013 r. minimalny próg, którego osiągnięcie umożliwiało ubieganie się o warunkowe zwolnienie, został podniesiony, w przypadku kar dożywotniego pozbawienia wolności, z 10 na 15 lat. W dniu 16 sierpnia 2018 r. skarżący złożył wniosek o warunkowe zwolnienie, w którym podniósł, że w jego przypadku został osiągnięty próg wynoszący 10 lat. W dniu 25 lutego 2019 r. tribunal de l’application des peines, Gent (sąd penitencjarny w Gandawie, Belgia) uznał ten wniosek za niedopuszczalny, ponieważ skarżący nie odbył wymaganych 15 lat z wymierzonej w stosunku do niego kary. W dniu 26 marca 2019 r. cour de cassation (sąd kasacyjny) oddalił wniesioną przez skarżącego skargę kasacyjną i wyjaśnił, że nie doszło do podwyższenia wymiaru kary, lecz do zmiany warunków jej wykonywania, co nie narusza art. 7 EKPC.

¹⁰³ Zobacz wyrok ETPC z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie Devriendt przeciwko Belgii (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, § 26).

¹⁰⁴ Zobacz wyrok ETPC z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie Devriendt przeciwko Belgii (CE:ECHR:2021:0831DEC003556719, § 28).

obowiązującego w czasie istotnym dla okoliczności faktycznych lub też, inaczej rzecz ujmując, jaki był jej wewnętrzny charakter. W ramach tego badania prawo wewnętrzne należy traktować jako całość oraz uwzględniać sposób, w jaki było ono stosowane w czasie istotnym dla okoliczności faktycznych¹⁰⁵.

97. Pragnę zauważyć, że w niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek przesłanek świadczących o tym, iż kary, jakim podlegają zarzucane czyny, mianowicie kara dożywotniego pozbawienia wolności, uległy zmianie pomiędzy okresem, w jakim owe czyny miały zostać popełnione, a dniem dzisiejszym.

98. Ponadto okoliczność, że na gruncie zmienionego systemu warunkowych zwolnień w Irlandii Północnej skazany za niektóre przestępstwa o charakterze terrorystycznym nie jest już uprawniony do automatycznego warunkowego zwolnienia po odbyciu połowy wymierzonej kary, lecz warunkowe zwolnienie takiego skazanego podlega zatwierdzeniu przez wyspecjalizowany organ i może nastąpić dopiero wówczas, gdy taka osoba odbędzie dwie trzecie kary, nie zmienia faktu, iż osoba ta, nawet w razie jej warunkowego zwolnienia, nadal będzie odbywać karę.

99. Podsumowując, można stwierdzić, że system warunkowych zwolnień nie jest objęty definicją „kary” w rozumieniu art. 49 ust. 1 zdanie drugie Karty, w związku z czym pozostaje on poza zakresem stosowania tego postanowienia.

100. Zgodnie z art. 52 ust. 3 Karty w zakresie, w jakim Karta zawiera prawa, które odpowiadają prawom zagwarantowanym w EKPC, ich znaczenie i zakres są takie same jak praw przyznanych przez EKPC. Nie stoi to na przeszkodzie temu, aby prawo Unii przyznawało szerszą ochronę.

101. W zakresie, w jakim w tym miejscu pojawia się pytanie, czy art. 49 ust. 1 Karty ma szerszy zakres niż art. 7 ust. 1 EKPC lub wprowadza wymogi surowsze niż te, które zawiera owo postanowienie EKPC, nie uważam, by istniał margines pozwalający na uznanie, iż może tak być, ani też powody, dla których mogłoby tak być. W szczególności, jak podkreśliła Komisja, brak jest zauważalnych tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, z których wynikałoby, że zakres art. 49 ust. 1 Karty jest lub powinien być szerszy niż zakres art. 7 ust. 1 EKPC.

VI. Wnioski

102. W świetle powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, by na pytanie przedstawione przez Supreme Court (sąd najwyższy, Irlandia) odpowiedział następująco:

W przypadku gdy państwo członkowskie otrzymuje od Zjednoczonego Królestwa wnioski, wydany na podstawie postanowień tytułu VII części trzeciej Umowy o handlu i współpracy między Unią Europejską i Europejską Wspólnotą Energii Atomowej z jednej strony a Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z drugiej strony, w którym występuje się o przekazanie osoby, której dotyczy wnioski, i jeżeli przytacza się argument oraz przedstawia dowody, że przekazanie osoby, której dotyczy wnioski, naruszy prawa przysługujące tej osobie na podstawie art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, organy sądowe państwa członkowskiego

¹⁰⁵ Zobacz wyroki ETPC: z dnia 12 lutego 2008 r. w sprawie Kafkaris przeciwko Cyprowi (CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, § 145); w sprawie Del Rio Prada przeciwko Hiszpanii (§ 90).

- powinny dokonać własnej oceny w celu ustalenia, czy przekazanie nie naruszy praw, o których mowa w art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych;
- powinny w tym względzie oprzeć się na informacjach, które są obiektywne, wiarygodne, dokładne i należyście zaktualizowane;
- mogą odmówić przekazania, jeżeli istnieją istotne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że osoba, której dotyczy wnioski, będzie w przypadku przekazania narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia przysługujących jej praw podstawowych, które zostały zagwarantowane w art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych.

Okoliczność, że osoba, której dotyczy wnioski, będzie, w razie wydania wobec niej wyroku skazującego, podlegała systemowi warunkowych zwolnień surowszemu niż ten, który obowiązywał w chwili, w której miał zostać popełniony zarzucany jej czyn zabroniony, sama w sobie nie stanowi naruszenia art. 49 ust. 1 Karty praw podstawowych.

ⁱ Przepis 102 w niniejszym tekście był przedmiotem zmian o charakterze językowym po pierwotnym umieszczeniu na stronie internetowej.